VAREHANDELENS ØYSKOLE

STUDIEPLAN

9 4 / 9 5

KOMPETANSESENTERET

STUDIEPLAN 94/95

KOMPETANSESENTERET VH

Munins vei 1c
Postboks 183

1349 RYKKINN

Telefon: 67 13 18 90
Telefax: 67 13 19 94

INNHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Rektors forord	3
2-ÅRIG HØYSKOLESTUDIUM I VAREHANDEL	5
1. studieår	
- Handelsnæringen (HN)	12
- Bedriftsøkonomi og regnskapsanalyse (BRA)	14
- Personal, organisasjon og ledelse (POL)	15
- Markedsføring (MF)	17
- Juridiske emner (JUS)	18
- Informasjonsteknologi (IT)	19
- Samfunnsøkonomi (SØK)	20
- Matematikk, metode og statistikk (MMS)	22
2. studieår	
- Detaljhandelen (DH)	25
- Bransjeprogram	30
- Matematikk, metode og statistikk (MMS)	22
- Samfunnsøkonomi (SØK)	20
- Bedriftsøkonomi - Årsregnskap, Finansiering/investering (BØK)	32
- Organisasjon og ledelse (OL)	36
- Senterledelse og sentrumsproblematikk (SSP)	38
- Markedsføringsledelse (MFL)	40
- Materialadministrasjon og innkjøp (MI)	42
- Internasjonalisering (IN)	44
- Informasjonssystemer (IS)	46
- Samfunnsøkonomisk planlegging (SØ)	47
- Diplomoppgaven	49
PÅBYGGINGSÅR I STRATEGISK LEDELSE	50
3. studieår	
- Strategisk ledelse (SL)	53
- Praksis	55
- Seminar	57
- Fordypning	58

REKTORS FORORD

Varehandelens Høyskole inngår som en del av Kompetansesenteret VH, et samlende kompetansesenter for handels- og servicenæringen i Norge. Varehandelens Høyskole tilbyr lederutdannelse som er rettet mot varehandelen spesielt og handels- og servicenæringen i vid forstand. En slik målrettet lederutdannelse på høyskolenivå er det eneste i sitt slag i Norge og dekker et stort marked.

Handelsnæringen er Norges nest største næring med over 290.000 sysselsatte og ca. 60.000 små og mellomstore bedrifter. Beregninger i Regjeringens langtidsprogram viser at de tjenesteytende næringers betydning vil øke i tiden som kommer.

Kravet om profesjonell drift av en moderne handelsbedrift er i dag større enn noen gang. Handelsnæringen er en næring i sterk omstilling. Denne omstillingen har betydelig innvirkning på ledelses- og styringsformer av den enkelte handelsbedrift. Nye og større enheter etableres, det utvikles nye samarbeidsformer som tar sikte på å utnytte stordriftsfordeler. Bruk av EDB som hjelpemiddel er på full fart inn i bedriftene, og kampen om kundene krever stadig bedre innsats i arbeidet med å tilpasse bedriftene til markedet.

Dette er noen av de faktorene som skjerper kravene til næringens utøvere. Handelsnæringen trenger dyktige ledere som kan bidra til å skape en effektiv og lønnsom varedistribusjon. Behovet for ressurser og kompetanse i denne næringen er derfor stort og vil komme til å øke i framtiden.

Varehandelens Høyskole tilbyr i dag et 2-årig Høyskolestudium innenfor de økonomisk-administrative fagområder, tilpasset handelsnæringens behov og utfordringer. Videre tilbyr skolen et Påbyggingsår i strategisk ledelse med vekt på internasjonalisering.

Det 2-årige Høyskolestudiet er godkjent med 40 vekttall i en universitets- eller høyskolegrad. Påbyggingsåret vil ha et studieomfang tilsvarende 20 vekttall. Det søkes for tiden om vekttallsgodkjenning for dette tilbudet. Dette betyr at de studietilbud som Varehandelens Høyskole gir, ved siden av å være en faglig plattform for ledelsesoppgaver i handelsnæringen, også kan nyttes som del av en større utdannelse. Dette er viktig om man senere skulle ønske å ta en videre-utdannelse, enten i Norge eller i utlandet.

Høyskolestudiet og Påbyggingsåret ved Varehandelens Høyskole kvalifiserer for en rekke leder- og fagstillinger i handelsnæringen. Som eksempler på dette kan nevnes senterleder, butikksjef, butikkleder, avdelingsleder, innkjøper, salgskonsulent, EDB-konsulent, personalkonsulent m.v.

Dette heftet inneholder studieplaner for de studietilbud som gis ved Varehandelens Høyskole. For praktiske opplysninger vedrørende studiet; studieopptak, søknadsprosedyre, studentmiljøet eller andre spørsmål, henvises til årets brosjyre.

Med vennlig hilsen

Peer Cappelen Brantzeg
Rektor

2-ÅRIG HØYSKOLESTUDIUM I VAREHANDEL

1. studieår

2. studieår

Beskrivelse av *2-årig Høyskolestudium i varehandel.*

Mål

Det 2-årige Høyskolestudiet ved Varehandelens Høyskole tar sikte på å utdanne handlingsdyktige og faglig sterke kandidater som er vel forberedt på en mål- og resultatorientert innsats som ledere i varehandelen spesielt og i handelsnæringen i vid forstand.

Studentene skal gjennom studiet tilegne seg god forståelse for de grunnleggende fag som kreves for å mestre ledelsesoppgaver i handelsnæringen. I tillegg skal studentene fordype seg i fagområder de er spesielt interessert i og som samsvarer med deres ønsker om framtidige arbeidsområder.

Studiet tar sikte på å fremme et helhetlig syn på ledelse med en praktisk forankring.

Innhold

Høyskolestudiet ved Varehandelens Høyskole er en 2-årig utdannelse som skal utvikle kunnskap om og forståelse for lederfunksjoner og oppgaver i handelsnæringen.

Studiet er delt opp i en rekke kurs: Basiskurs, tverrfaglige integrerte blokker, bransjeprogram og fordypningskurs. Studiet består av både obligatoriske og valgfrie kurs.

I første studieår gis det undervisning i grunnleggende økonomisk-administrative fagområder. I tillegg gis det undervisning i handelsspesifike problemstillinger.

I andre studieår gis studentene anledning til å arbeide videre med problemstillinger knyttet til handelsnæringen generelt og detaljhandelen spesielt.

1. STUDIEÅR			
HØST			VÅR
Handelsnæringen			3 vekttall
Bedriftsøkonomi og regnskapsanalyse			3 vekttall
Personal, organisasjon og ledelse			3 vekttall
Markedsføring			2 vekttall
Juridiske emner			2 vekttall
IT	2 vektall	Samfunnsøkonomi	2 vekttall
Matematikk	1.5 vekttall	Metode/statistikk	1.5 vekttall

2. STUDIEÅR			
HØST			VÅR
Detaljhandelen			10 vekttall
Bransjeprogram			
		Fordypning	4 vekttall
Samfunnsøkonomi	2 vekttall	Diplomoppgave	3 vekttall
Metode/statistikk	1 vekttall		

- *Basiskursene* omfatter grunnleggende kunnskaper innenfor de økonomisk-administrative fagområder og er felles for alle studentene. Basiskursene vil være gjennomført i løpet av 1. studieår, med unntak av samfunnsøkonomi og metode/statistikk. Basiskursene er obligatoriske.

- De *tverrfaglige integrerte blokkene* er innarbeidet i studiet både på første og andre årstrinn med sikte på å gi studiet et helhetlig, integrerende perspektiv med en praktisk forankring. Fokuserings-områdene for de integrerte blokkene er handelsnæringen, detaljhandelen og en selvvalgt bransjespesialisering gjennom et eget bransjeprogram. De integrerte blokkene er obligatoriske.

- For å sikre studiet en praktisk tilnærming, skal studentene som en del av arbeidet i de integrerte blokkene gjennomføre et *Bransjeprogram* innenfor en av følgende bransjer: Dagligvare, Bomiljø eller Tekstil. Bransjeprogrammet er obligatorisk.

- Den enkelte student skal velge ett av 8 valgfrie *fordypningskurs* (se oversikt over studietilbudene, side 9).

- *Skriftlige arbeider*: I tillegg til kursene og de integrerte blokkene skal studentene skrive fagoppgaver, samt et avsluttende faglig arbeid; en diplomoppgave av forskningsmessig karakter.

- *Vekttall*: De enkelte kurs er angitt med vekttall ut fra det arbeidsomfang og tyngde kurset/blokken har i studiet. En oversikt over vekting av de enkelte kurs/blokker finnes i studiemodellen, side 7.

  Fullført Høyskolestudium ved Varehandelens Høyskole gir 40 vekttall.

Oversikt over studietilbudene

Basiskursene består av følgende tilbud:

Bedriftsøkonomi og regnskapsanalyse (BRA), Personal, organisasjon og ledelse (POL), Markedsføring (MF), Juridiske emner (JUS), Informasjonsteknologi (IT), Samfunnsøkonomi (SØK), Matematikk, metode og statistikk (MMS).

De integrerte blokkene består av:

Handelsnæringen (HN), Detaljhandelen (DH) og Bransjeprogrammet, hvorav Handelsnæringen gjennomføres i det første studieåret og Detaljhandelen og Bransjeprogrammet i andre studieåret.

Det gis tilbud om følgende fordypningskurs:

Bedriftsøkonomi (BØK), Organisasjon og ledelse (OL), Senterledelse og sentrumsproblematikk (SSP), Markedsføringsledelse (MFL), Materialadministrasjon og innkjøp (MI), Internasjonalisering (IN), Informasjonssystemer (IS), Samfunnsøkonomisk planlegging (SØ).

Studieformer

Studie- og undervisningsformene ved Varehandelens Høyskole er tilpasset de faglige og pedagogiske målsettinger som er satt for studiet, samt en grunnleggende oppfatning om betydningen av gjensidig engasjement, ansvar og delaktighet knyttet til læringsprosessen.

Dette betyr at det i tillegg til de tradisjonelle undervisningsformene som forelesning og gruppearbeid også legges vekt på studentbaserte studieformer som forutsetter en aktiv innsats fra studentenes side.

Studiet tar sikte på å fremme et helhetlig ledersyn med en praktisk forankring. Ved siden av skolens faste stab engasjerer skolen derfor også forelesere fra handelsnæringen og næringslivet forøvrig. På den måten formidles dagsaktuelle synspunkter om utviklingen i ulike deler av handelsnæringen.

Evaluering

Studentene avlegger eksamener i basiskursene i slutten av 2. semester, med unntak av eksamen i *Matematikk* som avlegges 1. semester og eksamen i *Metode og statistikk* som avlegges i 3. semester.

I de integrerte blokkene *Handelsnæringen* og *Detaljhandelen* avholdes det eksamen i vårsemesteret i henholdsvis første og andre studieår.

I fordypningskursene avholdes det eksamener i 4. semester.

Det avholdes både skriftlige og muntlige eksamener, både gruppevis og individuelt.

I hovedsak benyttes gradert karakterskala i vurderingen. Enkelte eksamener vurderes som bestått/ikke bestått.

Karakterskalaen som benyttes går fra 1-6 med 1 som beste karakter. For å bestå eksamen må studentene ha oppnådd karakteren 4 eller bedre. Karakterene blir gitt med intervaller på 0.25.

For mer informasjon om de evalueringskrav som settes, henvises det til de enkelte kurs/blokker i denne studieplanen. Forøvrig henvises det til Eksamens-reglement for Varehandelens Høyskole.

1. STUDIEÅR

HANDELSNÆRINGEN (HN)
Omfang: 3 vekttall

Mål : Gjennom denne integrerte blokken *Handelsnæringen* skal studentene tilegne seg kunnskaper om den gjensidige påvirkningen mellom varehandelen og samfunnet.

Varehandelen studeres ved å se på hvert ledd i distribusjonskjeden. Samfunnet beskrives utfra kulturelle, økonomiske, politiske og teknologiske forhold.

Innhold :

Varehandelen og samfunnet

- Varehandelens historie
- Varehandelen i dag
- Varehandelens plass i samfunnsøkonomien

Grunnleggende strukturer i varehandelen

- Sysselsetting
- Eierstrukturer
- Varehandelsstatistikk
- Bransjedefinisjoner
- Profiler

Rammebetingelser for varehandelen

- Juridiske rammebetingelser
- Andre rammebetingelser

Distribusjon og samarbeid

- Vareflyt
- Distribusjonssystemer
- Verdiskapning
- Ressursdisponering

Operative funksjoner

- Lokalisering
- Bemanning
- Styringsmodeller
- Kalkyler
- Materialadministrasjon
- Markedsinformasjonssystemer

Varehandelen som arbeidsplass

- Kompetanse
- Etikk
- Ansatt/Kunde
- Status/Yrkesstolthet
- Internkontroll

Studieformer : Forelesninger og gruppearbeid.

Evaluering : Fagoppgave med gradert karakterskala. Komponenten teller 33% av endelig karakter.

Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

BEDRIFTSØKONOMI OG REGNSKAPSANALYSE (BRA)

Omfang: 3 vekttall

Mål : Kurset *Bedriftsøkonomi og regnskapsanalyse* sikter mot at studentene skal kunne foreta beregninger og analyser som viser den økonomiske stillingen/utviklingen i en virksomhet. Studentene skal forstå viktigheten av å ha en kritisk holdning til slike analyser og til den informasjon som kommer fram i regnskapet.

Studentene skal kunne kommentere slike analyser og vurdere tiltak som kan iverksettes for å følge opp virksomhetens målsettinger.

Innhold :

Kostnads- og inntektsanalyse

- Kostnadsteori
- Etterspørselsteori og -elastisiteter
- Kalkulasjon og prissetting
- Optimaliseringsproblematikk
- Bidrags- og produktvalgsanalyser

Nøkkeltall og analyser av regnskapet

- Sentrale bestemmelser i Aksjeloven
- Korrigering og gruppering av regnskapet
- Analyse av bedriftens lønnsomhet
- Analyse av bedriftens finansielle situasjon
- Finansieringsanalyse

Studieformer : Forelesninger og studentledet veiledning.

Evaluering : Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

PERSONAL, ORGANISASJON OG LEDELSE (POL)

Omfang: 3 vekttall

Mål : Kurset *Personal, organisasjon og ledelse* sikter mot at studentene skal utvikle gode forutsetninger for å kunne ivareta ledelsesoppgaver i varehandelen generelt og personalledelsesoppgaver spesielt. Studentene skal kunne tilegne seg grunnleggende forståelse for en leders arbeidsoppgaver, arbeidsbetingelser og arbeids-metoder.

Innhold : Kursets innhold er konsentrert om tre hovedelementer: Personalarbeid, moderne ledelses- og organisasjons-teorier.

Personalarbeid

- Personalpolitikk
- Personalplanlegging
- Rekruttering
- Kompetanseutvikling

Ledelse

- Styring og kontroll
- Kommunikasjon og samarbeid
- Motivasjon og belønning
- Ledelse og teknologi
- Etikk

Organisasjon

- Organisasjonsteori
- Gruppen i organisasjonen
- Individet i organisasjonen

		Som en del av studiet vil studentene gjennomgå et personalutviklingsseminar. Hensikten med dette seminaret er å øke studentenes selvinnsikt, samt å gi studentene bedre forståelse for de dynamiske prosesser som foregår mellom en leder og medarbeider.
Studieformer	:	Forelesninger, gruppearbeid og seminar.
Evaluering	:	Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

MARKEDSFØRING (MF)
Omfang: 2 vekttall

Mål	:	Kurset *Markedsføring* sikter mot at studentene skal tilegne seg grunnleggende forståelse av markedsføringens betydning for handelsbedrifter. I kurset tas det sikte på å gi studentene en innføring i markedsføringens sentrale begreper og teknikker.
Innhold	:	Markedsføring som begrep og styringsverktøy Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser Markedssegmentering Forbrukeratferd Markedsanalyser og prognoser Konkurransemidler Markedsføringens plass i detaljhandelen Markedsplanlegging Markedsføring av tjenester Internasjonal markedsføring
Studieformer	:	Forelesninger og gruppearbeid.
Evaluering	:	Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

JURIDISKE EMNER (JUS)
Omfang: 2 vekttall

Mål	:	Kurset *Juridiske emner* sikter mot at studentene skal tilegne seg kunnskap om de juridiske rammebetingelsene som gjelder i arbeidslivet generelt og varehandelen spesielt. Studentene skal trenes i å anvende de mest sentrale lovbestemmelsene på praktiske problemstillinger.
Innhold	:	Markedsføringsloven Kjøpsrett Avtalerett Arbeidsmiljøloven Ferieloven Kollektiv arbeidsrett
Studieformer	:	Forelesninger og gruppearbeid.
Evaluering	:	Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

INFORMASJONSTEKNOLOGI (IT)
Omfang: 2 vekttall

Mål : Kurset *Informasjonsteknologi* skal gi studentene grunnleggende kunnskaper om informasjonsteknologien. Det legges vekt på de sider som har særlig betydning for varehandelen.

Innhold :

IT og strategi

Systemutviklingsteori

Metoder for systemutvikling

Databaser

Datakommunikasjon

Butikkdata

Praktisk bruk av

- Tekstbehandling
- Regneark
- Databaseverktøy

Studieformer : Forelesninger, gruppeøvelser og individuelle øvelser ved datamaskin.

Evaluering : Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

Fagoppgave med en bestått/ikke bestått karakterskala.

SAMFUNNSØKONOMI (SØK)

Omfang: 4 vekttall

Mål : I kurset *Samfunnsøkonomi* skal studentene tilegne seg innsikt i mikro- og makroøkonomiske sammenhenger og problemstillinger. De skal kunne vurdere ulike økonomiske situasjoner og forstå den økonomiske politikk som føres - både generelt og i forhold til varehandelen.

Studentene skal forstå grunnleggende teorier i mikro- og markedsøkonomiske analyser. De skal kunne analysere hvordan den enkelte produsent og forbruker tilpasser seg under ulike markedsformer, og hvordan prisene på varer og tjenester dannes. Ved makroøkonomiske analyser skal studentene med utgangspunkt i nasjonalregnskapet kunne analysere sentrale samfunnsøkonomiske problemstillinger.

Innhold : Mikro- og markedsøkonomi

- Produsenttilpasning
- Konsumentteori
- Markedslikevekt og prisdannelse
- Arbeidsmarkedet
- Markedsøkonomiens funksjon og begrensninger

Makroøkonomiske analyser

- Nasjonalregnskapet
- Økonomiske indekser
- Samlet produksjon - og tilbud på kort og lang sikt
- Privatkonsum og realinvesteringsetterspørsel

- Utenrikshandel
- Penger, kreditt og valuta
- Prisstigning og inflasjon
- Makroøkonomisk stabiliseringspolitikk

Studieformer : Forelesninger og gruppearbeid.

Evaluering : Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

Kurset *Samfunnsøkonomi* avsluttes i 3. semester.

MATEMATIKK, METODE OG STATISTIKK (MMS)

Omfang: 4 vekttall

Mål : Studiet av *Matematikk, metode og statistikk* skal gi studentene en innføring i grunnleggende emner innen forskningsmetode, matematisk analyse og statistiske metoder, bl.a. som grunnlag for å arbeide med og vurdere resultatene av markedsundersøkelser og andre typer utredninger.

Kurset i matematikk tar sikte på å lære studentene matematiske metoder og resonnementer med tilknytning til økonomi, spesielt optimering og finansmatematikk.

Kurset i metode skal være et grunnlag for studentenes arbeid med en selvstendig diplomoppgave i annet studieår, og skal sette studentene i stand til senere å arbeide med utredninger i bedrifter.

Kurset i statistikk skal gi en innføring i hypotesetesting og metoder tilknyttet dette.

Innhold : Matematikk

- Likningssystemer
- Funksjoner av en og to variable
- Derivasjon
- Kurvedrøfting
- Partielle deriverte
- Optimering
- Finansmatematikk

Metode

- Forskningsprosessen
- Populasjoner og utvalg
- Problemstillingen
- Metodevalg
- Modeller
- Innsamling og bearbeiding av kvalitative og kvantitative data
- Skriveprosessen

Statistikk

- Beskrivelse av data
- Sannsynlighetsregning
- Diskrete fordelinger: Binominalfordeling og hypergeometrisk fordeling
- Normalfordelingen
- Hypotesetesting
- Ikke-parametriske tester
- Regresjon og tidsrekkeanalyser

Studieformer : Forelesninger, gruppearbeid og veiledninger.

Evaluering : Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala i matematikk.

Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala i metode/statistikk.

Kurset *Matematikk* avsluttes i 1. semester. Kurset *Metode og statistikk* avsluttes i 3. semester.

2. STUDIEÅR

DETALJHANDELEN (DH)
Omfang: 8 vekttall

Mål :

Den integrerte blokken *Detaljhandelen* er det sentrale element i annet studieår. Blokkens tema er butikk-planlegging, -organisasjon og -drift. Detaljistleddet står sentralt.

Studentene skal forstå nødvendigheten og nytten av:

- Aktiv bruk av styringsdata
- At de forskjellige sidene ved virksomheten skal utgjøre en helhet
- Teoretisk kunnskap som fundament i en praktisk virkelighet
- Kvalitet i alle ledd
- Kunde- og markedstilpasning
- Et positivt menneskesyn
- Betydningen av å gjøre seg fortjent til tillit

Studentene skal bli kjent med utfordringer, muligheter og problemer som oppstår når ulike mennesker med ulike interesser og referanserammer skal samarbeide om større oppgaver.

Studentene skal oppleve hvordan ulike teorier kan anvendes i forbindelse med de oppgavene som skal ivaretas i praktisk butikkarbeid.

Studentene skal lære å analysere og se sammenhengen mellom valg av driftsprofil og butikkens fysiske utforming.

Studentene skal tilegne seg nødvendige kunnskaper for aktivt å kunne delta i butikkutviklingsprosjekter, og lære seg å ivareta kravet til dynamikk og fornyelse i arbeidet med butikkens strategiske markedstilpasning.

Studentene skal kunne analysere og utvikle detaljhandelens administrative og operative funksjoner.

Studentene skal være i stand til å utarbeide driftssystemer og arbeidsrutiner gjennom kort- og langsiktig planlegging.

Innhold :

Styring

Gjenstand for styring er butikkens

- aktivitet, som sikrer god indre og ytre effektivitet
- kapasitet, dvs. menneskelige, materielle, finansielle og immaterielle ressurser.

Styringen skal sees i et strategisk, et administrativt/taktisk og et operativt perspektiv.

Effektiv dekning av kundens behov

Når butikkens profil og vareutvalg fastsettes, tas det hensyn til kundens behov på den ene siden og til kravet om effektiv vareflyt på den andre siden.

Butikkens delsystemer

Styringen gjelder følgende områder av betydning for butikkens drift:

- Omgivelser
- Det offentlige
- Leverandører
- Samarbeidspartnere
- Andre interessenter
- Salgsflaten
- Kasse
- Øvrige rom, lager
- Stabsfunksjoner/administrasjon

Butikkens virkemidler

Butikkens virkemidler i arbeidet med de ulike delsystemene er:

- Strategisk planlegging
- Kvalitetssikring, rutiner, intern kontroll
- Kapital-, lønnsomhets- og effektivitetsstyring
- Arbeidsformer, prosjektarbeid, motivasjon, målstyring, bemannings- og kompetanseplanlegging, utarbeiding av stillingsinstruks

- Bruk av informasjonssystemer
- Bruk og tilpasning av fysisk utrustning

Bransjeprogram (se egen beskrivelse, side 30).

Studieformer : Forelesninger og gruppearbeid med veiledning.

Fagoppgave I:

Gjennom arbeidet med kurset skal studentene ut fra gitte rammer utarbeide en forretningsidé, en strategi og detaljutforme en butikk. I denne fasen skal studentene simulere et prosjekt der en butikk skal etableres, og på den måten oppleve prosjektarbeidsformen.

Fagoppgave II:

Det skal detaljutformes en begrunnet driftsplan for utvalgte områder. Resultatet av denne detalj-utformingen legges frem for medstudentene for kritisk vurdering.

Evaluering : Den avsluttende vurderingen baserer seg på følgende komponenter:

- Fagoppgave I (gruppearbeid).
  Komponenten teller 25% av endelig karakter i den integrerte blokken.
- Fagoppgave II (gruppearbeid).
  Komponenten teller 25% av endelig karakter i den integrerte blokken.

- Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala. Komponenten teller 50% av endelig karakter i den integrerte blokken.

Alle komponenter må være bestått for å få karakter i den integrerte blokken. Studentene har anledning til å kontinuere i enkeltkomponenter. I tillegg avholdes en muntlig eksamen.

Utgangspunkt for sluttkarakteren er elementene over. På bakgrunn av en muntlig eksamen kan karakteren justeres. I denne eksamen tas opp tema fra *Detaljhandelen*, fagoppgavene og *Bransjeprogrammet.*

Mål :

Bransjeprogrammet sees i sammenheng med de integrerte blokkene *Handelsnæringen* og *Detaljhandelen.*

Gjennom *Handelsnæringen* får studentene grunnleggende kunnskaper om varehandelens funksjoner. Gjennom *Detaljhandelen* skal studenten få innsikt i drift og organisering av butikken.

I *Bransjeprogrammet* skal studentene få konkretisert denne kunnskapen til en valgt bransje. Studentene skal få kunnskap om:

- Produksjon, distribusjon og salg av de ulike bransjenes produkter, slik at hele distribusjonskjeden er representert.
- Bransjens strukturer, utvikling og fremtidsutsikter.
- En vesentlig del produktkunnskap, slik at studentene skal få forståelse av hvor viktig slik kunnskap er for forretningens lønnsomhet og for muligheten til å gi kundene den veiledning de har krav på.
- Ulike profiler og driftsformer knyttet til butikker innen de ulike bransjene.
- Forhold som er viktige og/eller særegne for drift av butikker innen den valgte bransjen.

Innhold : Høyskolen tilbyr programmer for følgende bransjer:

- Dagligvare
- Bomiljø
- Tekstil

Hovedtemaene er felles for de tre bransjene.

- Bransjekunnskap
- Varekunnskap
- Kunden
- Butikkonsepter/sortiment/profil
- Butikken

En del av programmet gjennomføres ved at studentene spesialiserer seg innen en selvvalgt nisje eller varegruppe.

Studieformer : Forelesninger, bedriftsbesøk, studentforedrag, fagoppgave, foredrag av sentrale personer i bransjeorganisasjoner og øvrige aktører i bransjen.

Evaluering : Studentenes kunnskaper evalueres gjennom en gruppeeksamen knyttet til spesialiseringen. Karakterskalaen er bestått/ikke bestått.

I tillegg vil det til eksamen i *Detaljhandelen* bli gitt oppgaver som forutsetter bransjekunnskap. Det er obligatorisk deltakelse på alle aktiviteter innen *Bransjeprogrammet.*

Fordypning i Bedriftsøkonomi består av kursene: *Årsregnskap og Finansiering/investering.*

Årsregnskap

Mål : Studentene skal gjennom fordypningskurset i *Årsregnskap* tilegne seg forståelse for de muligheter og begrensninger som lovverket stiller til årsoppgjøret og skatteregnskapet. Studentene skal kjenne til årsregnskapets rammebetingelser for registrering, verdivurdering og presentasjon av økonomisk informasjon. Studentene skal spesielt arbeide med problemstillinger knyttet til årsoppgjøret, og sammenhengen mellom årsoppgjøret og skatteregnskapet.

Innhold :

Innføring i regnskap

- Grunnleggende registreringsprinsipper
- Kontoplanens oppbygging
- Periodiseringer
- Regnskapsavslutningen

Årsoppgjøret

- Årsregnskapets informasjon
- Årsregnskapets målgrupper
- Sentrale lovbestemmelser og god regnskapsskikk
- Verdivurdering av eiendeler og gjeld
- Egenkapital og overskuddsdisponering
- Regnskapsmessige informasjonsregler

Skatteregnskapet

- Skattemessige periodiseringer og verdivurderinger
- Midlertidige forskjeller og utsatt skatt
- Sammenhengen mellom årsregnskapet og skatteregnskapet

Studieformer : Forelesninger, oppgavedrøftinger og case.

Evaluering : Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

Studentene løser en obligatorisk, integrert fagoppgave i *Bedriftsøkonomi*. Oppgaven vurderes etter en bestått/ ikke bestått karakterskala.

Finansiering/investering

Mål : Studentene skal etter å ha gjennomført fordypningskurset i *Finansiering/investering* kunne foreta beregninger som er viktige for å finne rasjonelle løsninger på finansielle problemstillinger. Studentene skal kunne anvende ulike metoder for å vurdere om prosjekter er lønnsomme - også dersom det tas hensyn til skatt, prisstigning og usikkerhet. Studentene skal kunne vurdere i hvilken grad prosjekter skal finansieres med gjeld, og de skal kjenne til hvordan finansielle markeder fungerer.

Innhold :

Styring av kapitalbinding i omløpsmidler

- Likviditetsstyring og kontantstrømsanalyser

Investeringsanalyser

- Ulike metoder
- Gjensidig utelukkende investeringer
- Økonomisk levetid og utskiftning

Investeringsanalyser med skatt og prisstigning

- Finans-/realinvesteringer
- Egenkapitalforrentning
- Beregning av nominell og reell rente

Investering og usikkerhet

- Risiko og risikoholdning
- Valg av porteføljе
- Avkastningskrav for porteføljer

Gjeldsgrad

- Avkastningskrav og gjeldsgrad
- Markedsverdi og gjeldsgrad

Kapitalanskaffelse

- Kort- og langsiktig kapital
- Finansieringskilder

Studieformer : Forelesninger, oppgavedrøftinger og case.

Evaluering : Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

Studentene løser en obligatorisk, integrert fagoppgave i *Bedriftsøkonomi.* Oppgaven vurderes etter en bestått/ ikke bestått karakterskala.

ORGANISASJON OG LEDELSE (OL)

Omfang: 4 vekttall

Mål :

Gjennom fordypningskurset *Organisasjon og ledelse* skal studentene få økt innsikt i hvordan ulike indre og ytre forhold påvirker organisasjoner.

Studentene skal få forståelse for endringsprosesser og skal ha kjennskap til ulike modeller og teknikker som kan anvendes i utviklings- og endringsprosesser.

Det legges vekt på at studentene skal utvikle et helhetssyn på ledelse, slik at de kan utøve personal-administrasjon, personalutvikling og organisasjons-utvikling i overensstemmelse med bedriftens strategiske mål.

Et viktig siktemål er at studentene starter arbeidet med å finne fram til en egen lederstil.

Innhold :

Organisasjon

- Strukturelle elementer
- Kulturelle elementer
- Prosesser

Ledelse

- Ulike ledelsesteorier som grunnlag for utvikling av egen lederstil
- Makt og påvirkning
- Motivasjon
- Produktivitet
- Styring/målstyring
- Konflikt og problemløsning

- Medarbeideren som bedriftens viktigste ressurs
- Kompetansekrav/behov
- Kompetanseutvikling/styring

Personal

- Analyse av opplæringsbehov
- Karriereplanlegging/medarbeidersamtaler
- Informasjonsbearbeiding
- Grupper

Studieformer : Forelesninger, gruppearbeid, diskusjoner, studentledet undervisning og foredrag.

Evaluering : Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

I tillegg skal studentene gjennomføre en obligatorisk oppgave med muntlige presentasjoner. Komponenten teller 33% av endelig karakter.

SENTERLEDELSE OG SENTRUMSPROBLEMATIKK (SSP)

Omfang: 4 vekttall

Mål : Gjennom fordypningskurset *Senterledelse og sentrumsproblematikk* skal studentene tilegne seg relevant kunnskap om strategisk og operativ ledelse av kjøpesentra og organiserte sentrumsområder. Studiet skal kvalifisere for ledelsesmessige oppgaver i slike organisasjoner.

Innhold : Fordypningen behandler følgende temaer vinklet mot kjøpesentra og organiserte sentrumsområder:

Funksjonelle definisjoner

- Knyttet til sentra, varehus, sentrum og bysentrum.

Organisasjon og samarbeid

- Herunder styringsmodeller, ansvar og myndighet, leieavtaler, samarbeidsstrategier og konfliktløsninger.

Økonomi

- Herunder utleie og kontraktsforhold, senteret som resultatenhet, kostnadsfordeling, budsjettering og finansiell planlegging.

Strategi- og markedsplanlegging

- Herunder eksterne og interne markedsføringsaktiviteter.

Drift

- Herunder teknisk drift og vedlikehold.

Utforming

- Herunder arkitektur, arealdisponering og miljøer.

Samfunn

- Herunder historikk, infrastruktur, teknologiske-, kulturelle-, politiske- og juridiske forhold.

Studieformer : Forelesninger

- Her benyttes også ekstern ekspertise innenfor ulike fagområder og det legges vekt på bruk av sentrale aktører innenfor næringen.

Gruppearbeid

- Det legges vekt på casebaserte problem-stillinger. Studentene gis ansvar for innhold og framføring.

Evaluering : Fagoppgave med gradert karakterskala. Komponenten teller 33% av endelig karakter.

Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

MARKEDSFØRINGSLEDELSE (MFL)

Omfang: 4 vekttall

Mål : Gjennom fordypningskurset *Markedsføringsledelse* skal studentene tilegne seg nødvendig kompetanse i strategisk og operativ ledelse av markedsførings-funksjonen i handelsbedrifter.

Innhold : Kurset behandler markedsføringens konkurransemidler og andre sentrale beslutningsområder utfra en strategisk forankring.

Forbrukeratferd

- Herunder kjøpsatferd, befolkningsdata, psykografi, livsstil.

Analyse av markedsmuligheter

- Herunder markedskartlegging, kundeundersøkelser, profilundersøkelser og estimering av markedspotensiale.

Differensiering og posisjonering

Idé- og konseptutvikling

Produktpolitikk

Prispolitikk

Distribusjon

Reklame

PR

Personlig salg

Organisering av markedsføringsfunksjonen

Vurdering og kontroll av markedsføringen

Spesielle emner:

- Alternative distribusjonsformer
- Markedsføring bedrifter imellom
- Relasjonsmarkedsføring
- Intern markedsføring

Studieformer : Forelesninger og gruppearbeid.
Det legges vekt på casebaserte problemstillinger.

Evaluering : Fagoppgave med gradert karakterskala. Komponenten teller 33% av endelig karakter.

Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

MATERIALADMINISTRASJON OG INNKJØP (MI)

Omfang: 4 vekttall

Mål : Gjennom fordypningskurset *Materialadministrasjon og innkjøp* skal studentene tilegne seg forståelse for og innsikt i varedistribusjonens plass i samfunnet. Studentene skal forstå behovet for samordning mellom innkjøp, material- og lagerstyring og distribusjon.

Studentene skal tilegne seg kunnskap om og forståelse for de sentrale aktiviteter innenfor innkjøp og material-styring i handelsbedrifter, samt kunne foreta beregninger og analyser knyttet til distribusjonsøkonomi og distribusjonssystemer.

Innhold :

Materialadministrasjon som strategisk tenkemåte i varehandelen

Logistisk effektivitet/ulike målemetoder

Innkjøp som funksjon

Varestrømmen

Det internasjonale handelssamfunnet

Importen til Norge

Importvirksomhet

Innkjøpsarbeidet

Distribusjonskanaler

Organisering av varedistribusjonen

Maktstrukturer i varedistribusjonen

Studieformer : Forelesninger, studentledet undervisning og gruppearbeid.

Evaluering : Fagoppgave med gradert karakterskala. Komponenten teller 33% av endelig karakter.

Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

INTERNASJONALISERING (IN)

Omfang: 4 vekttall

Mål : Studentene skal gjennom fordypningskurset *Internasjonalisering* videreutvikle sin forståelse for internasjonal tenking og internasjonal virksomhet med spesiell fokus på den internasjonale handelsarenaen. Ved bruk av gjeldende teori, trender og erfaringsbasert materiell skal studentene kunne vurdere internasjonaliseringsprosessen og utvikle forståelse for egen og andres atferd i en tverrkulturell forretningssammenheng. Studentene skal kunne anvende engelsk i konkrete kommunikasjonssituasjoner og tilegne seg redskaper til å analysere disse.

Innhold : Kurset består av tre deler som danner en helhet.

Internasjonal varehandel

- Viktige rammebetingelser
- Varehandel, trender, strukturer, aktører i andre land

Bedriften som aktør

- Internasjonaliseringsprosessen
- Eksportvirksomhet
- Bruk av konkurransemidlene

Tverrkulturell kommunikasjon

- Kultur og kulturfaktorer
- Skikk og bruk i viktige samarbeidsland
- Skriftlig og muntlig kommunikasjon på engelsk

Studieformer	:	Forelesninger, gruppearbeid og praktiske øvelser til oppøvelse av kommunikasjonsferdighetene. Deler av kurset undervises på engelsk.
Evaluering	:	Skriftlig, individuell eksamen på norsk med gradert karakterskala. I tillegg skal studentene gjennomføre en obligatorisk oppgave med muntlige presentasjoner på engelsk. Komponenten teller 33% av endelig karakter.

INFORMASJONSSYSTEMER (IS)

Omfang: 4 vekttall

Mål	:	Fordypningskurset *Informasjonssystemer* tar sikte på å gi dypere innsikt i informasjonsteknologiens rolle i moderne varehandel. Studentene skal bli i stand til å bidra aktivt til utnyttelse av informasjonsteknologien i sin bedrift, og til å delta aktivt i utviklingen av IT-strategier og informasjonssystemer i varehandels-bedrifter.
Innhold	:	Strategi og informasjonsteknologi Butikkdatasystemer Kommunikasjon og EDU Systemutvikling Databaser Informasjonssystemer IT og organisasjon Beslutningsstøttesystemer
Studieformer	:	Forelesninger, gruppearbeid og øvelser på datamaskin.
Evaluering	:	Fagoppgave med gradert karakterskala. Komponenten teller 33% av endelig karakter. Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

SAMFUNNSØKONOMISK PLANLEGGING (SØ)

Omfang: 4 vekttall

Mål : Gjennom fordypningskurset *Samfunnsøkonomisk planlegging* skal studentene få bedre innsikt i samfunnsøkonomiske problemstillinger og varehandelens samfunnsøkonomiske betydning. Den offentlige sektors plass og rolle i norsk økonomi står sentralt.

Med bakgrunn i velferds- og makroteori skal studentene arbeide med kriterier for samfunnsøkonomisk optimal bruk av ressurser og myndighetenes muligheter til å påvirke/styre inntektsfordelingen, sysselsettingen og næringsstrukturen. Økonomisk vekst krever samfunnsøkonomiske strukturendringer som igjen innbefatter omstilling både for enkeltindivider, næringer og samfunnet som helhet.

Studentene skal arbeide med modeller og analysere faktorer som påvirker vekst og utvikling i en liten åpen økonomi, og de skal tilegne seg kunnskaper og forståelse for hvordan samfunnsutviklingen kan planlegges og styres. Studentene skal videre analysere varehandelens samfunnsøkonomiske rolle.

Innhold : Offentlig sektor og økonomisk politikk

- Den offentlige sektor
- Kollektive beslutninger og økonomisk politikk
- Skatter og avgifter som økonomisk virkemiddel
- Stabiliseringspolitikk

Fordelingspolitikk og kostnadsanalyse

- Næringsstruktur og faktoravlønning
- Skjermede og konkurranseutsatte næringer
- Nytte- og kostnadsanalyse
- Lønns- og fordelingspolitikk

Samfunnsplanlegging og økonomisk vekst

- Samfunnsplanlegging i historisk perspektiv
- Strukturendringer under vekst
- Strategisk planlegging og samordning med samfunnsplanlegging
- Velferdsøkonomiske betraktninger
- Utfordringer i fremtiden med fokus på varehandelen

Studieformer : Forelesninger og gruppearbeid.

Evaluering : Fagoppgave med gradert karakterskala. Komponenten teller 33% av endelig karakter.

Skriftlig, individuell eksamen med gradert karakterskala.

DIPLOMOPPGAVEN

Omfang: 3 vekttall

Målet med diplomarbeidet er å øke studentenes faglige innsikt, metodekompetanse og evne til selvstendig arbeid.

Gjennom arbeidet med *Diplomoppgaven* skal studentene dokumentere forståelse for det fagområdet som behandles, metoden som benyttes og betydningen av en formålstjenlig og presis problemstilling.

Et sentralt mål er å koble teoretiske kunnskaper og analytiske ferdigheter til praktiske problemstillinger.

Studentene velger selv tema for oppgaven. Temaet skal være handelsrelatert og skal godkjennes av høyskolen. Studentene skal anvende en hensiktsmessig metodikk i løsningen av den valgte problemstillingen.

Høyskolen skal gi nødvendig faglig og metodisk veiledning under oppgaveskrivingen.

Diplomoppgaven sees i sammenheng med kurset *Metode og statistikk.*

I vurderingen av diplomoppgaven vil det bli lagt vekt på problemstillingenes relevans og aktualitet, den faglige og metodiske kvaliteten på arbeidet, og hvor godt egnet de valgte metodene er til å gi innsikt i og svar på problemstillingen som reises.

PÅBYGGINGSÅR I STRATEGISK LEDELSE

3. studieår

Beskrivelse av *Påbyggingsår i strategisk ledelse.*

Mål

Det tredje året er et påbyggingsstudium innenfor økonomiske og administrative fag. Det legges spesielt vekt på strategisk ledelse og internasjonalisering.

Studentene skal utvikle og tilegne seg den kompetanse som er avgjørende for vellykkede prestasjoner og resultater i sine framtidige stillinger som ledere i handels- og servicenæringen. Studiet tar sikte på å være praksisnært med en solid teoretisk forankring. Det skal således gi både yrkeskompetanse og kvalifisere for videre studier.

Det forutsettes at studentene skal delta aktivt i læringsprosessen gjennom diskusjoner, skriftlige arbeider og muntlige presentasjoner. Faglig integrasjon og et helhetlig syn på ledelse er viktige siktemål med studiet.

Innhold

Studiet består av en tverrfaglig integrert blokk i strategisk ledelse, en praksisperiode, tre seminarer og et selvvalgt fordypningskurs innen økonomiske og administrative fag.

Innholdet i studiet er spesielt tilrettelagt for å ivareta de strategiske og ledelsesmessige oppgaver og utfordringer i handelsnæringen, både i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv.

Studiet bygger på kunnskap som svarer til det 2-årige Høyskolestudiet ved VH eller en annen relevant høyskoleutdannelse.

<table>
<tr><td colspan="4">3. STUDIEÅR</td></tr>
<tr><td colspan="2">HØST</td><td colspan="2">VÅR</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Strategisk ledelse
5 vekttall</td><td rowspan="4">Praksis
5 vekttall</td><td colspan="2">Strategisk ledelse
3 vekttall</td></tr>
<tr><td></td><td>Seminar
1 vekttall</td></tr>
<tr><td>Seminar
1 vekttall</td><td>Seminar
1 vekttall</td></tr>
<tr><td colspan="2">Fordypning
4 vekttall</td></tr>
</table>

Den tverrfaglig integrerte blokken i *Strategisk ledelse* omhandler aktuelle problemstillinger innenfor norsk og internasjonal handel. Teori fra flere fagområder er integrert slik at studentene skal få et helhetlig syn på ledelsesmessige oppgaver på et strategisk nivå. For å styrke studiets praksisnære profil er det lagt inn en praksisperiode på 12 uker. I vårsemesteret vil det bli gitt bedriftseksempler, oppgaver og undervisning med tverrfaglig innhold. Blokkens arbeidsomfang tilsvarer 8 vekttall.

Studentene skal gjennomføre et tilrettelagt *praksisprogram* før de kan framstille seg til avsluttende eksamen. Praksisperioden begynner i midten av oktober. Arbeidsoppgavene skal være relevante i forhold til studiets målsetting, og være av ledelsesmessig karakter. Studentene skal utarbeide en praksisrapport som skal legges fram i vårsemesteret. Studenter med minimum ett års relevant leder-praksis kan søke om et avkortet program. Arbeidsomfanget tilsvarer 5 vekttall.

Studentene skal gjennomføre tre *seminarer*. Seminartilbudet skal gi studentene muligheter til å tilegne seg kunnskaper på tema som er dagsaktuelle for ledere i handelsnæringen. Hvert seminar har et arbeidsomfang som tilsvarer 1 vekttall.

Studentene skal som en del av studiet velge et faglig *fordypningskurs* i et omfang tilsvarende 4 vekttall. Det vil bli tilbudt fordypninger innenfor økonomiske og administrative fagområder og i andre fagområder som er relevante for studiet.

STRATEGISK LEDELSE (SL)

Omfang: 8 vekttall

Mål :

Gjennom den tverrfaglige integrerte blokken *Strategisk ledelse* skal studentene tilegne seg kunnskaper om nasjonal og internasjonal handel og dens aktører, prosesser og systemer. Studentene skal få innsikt i de strategiske utfordringer ledere møter på den internasjonale arenaen.

Studentene skal tilegne seg kunnskaper innenfor strategiske analyser og planlegging med særlig vekt på ledelsesmessige beslutningsprosesser. Disse kunnskapene skal gjøre dem istand til å foreta strategiske vurderinger og valg. Studentene skal opparbeide seg forståelse for og innsikt i mellommenneskelig samarbeid og kommunikasjon på tvers av ulike miljøer og kulturer.

Gjennom studiet skal studentene få kunnskaper om etiske standarder for forretningsdrift og samhandel, slik at de forstår det ansvaret en leder har i forhold til interne og eksterne rammebetingelser.

Innhold :

Den internasjonale arena

- Internasjonale relasjoner: organisasjoner, prosesser og systemer
- Det internasjonale handelssamfunnet: aktører, strategier og utvikling

Strategisk ledelse

- Ulike ledelsesformer
- Lederroller og -ansvar
- Makt og autoritet

- Styring og kontroll
- Strategiprosessen

Strategiske vurderinger og valg

- Bruk av strategiske analyseverktøy
- Generiske strategier
- Vurdering av strategier
- Strategiske veivalg/beslutninger

Strategisk planlegging

- Strategiimplementering
- Ressursallokering

Ledelse og bedriftskultur

- Kulturfaktorer og deres betydning
- Organisasjon og kultur
- Den kulturelle kontekst
- Samarbeidsformer på tvers av grenser

Studieformer : Studiet er basert på tverrfaglige forelesninger, gruppearbeid, cases og foretaksspill

Evaluering : Skriftlig, individuell, casebasert eksamen med gradert karakterskala.

PRAKSIS
Omfang: 5 vekttall

Mål : *Praksisperioden* skal bidra til å synliggjøre koblingen mellom teori og praksis. Studentene skal i praksisperioden videreutvikle sin forståelse for forhold som virker inn på organisasjonen.

Studentene skal gjennom praksisperioden

- få innsikt i en leders hverdag, oppgaver og utfordringer
- delta i beslutningsprosesser
- gis muligheter til å anvende teori

Innhold : Studentene skal gjennomføre et tilrettelagt praksisprogram etter følgende retningslinjer:

- Praksisperioden skal være på 12 uker.
- Hver student skal ha en intern og en ekstern veileder.
- Studentene skal sammen med veilederne fastsette/formulere delmål for praksisperioden.
- Innholdet i praksisperioden og praksisstedet skal være godkjent av VH.
- Praksisperioden kan gjennomføres i utlandet.
- Studentene skal levere en skriftlig rapport fra praksisperioden. Rapporten skal ha en faglig, kritisk/analytisk og evaluerende karakter.

Evaluering	:	Evalueringsgrunnlaget for praksisperioden består av to komponenter: En skriftlig rapport, samt en vurdering av studentens adferd i arbeidssituasjonen. I totalvurderingen vil det bli lagt vekt på den tilbakemelding som gis fra ekstern veileder på praksisstedet. Praksisoppholdet, inklusiv rapporten vurderes etter en bestått/ikke bestått karakterskala.

SEMINAR
Omfang: 3x1 vekttall

Mål	:	Studentene skal gjennom *seminar* tilegne seg kunnskaper om dagsaktuelle problemstillinger i nasjonal og internasjonal handel. De skal videre forstå viktigheten av å ha oppdaterte kunnskaper om handelens aktører og rammebetingelser. De skal gjennom informasjonssøk og aktiv deltakelse på seminarene kunne diskutere, argumentere og begrunne strategiske veivalg og beslutninger.
Innhold	:	Seminartilbudet vil være tilpasset aktuelle problemstillinger i handelen.
Studieformer	:	Studentene skal gjennomføre tre seminarer. Det vil i seminarene kunne benyttes forelesninger, gruppearbeid, workshops, case og praktiske øvelser. Studieformen vil være avhengig av seminarets innhold.
Evaluering	:	Skriftlig eller muntlig eksamen med gradert karakterskala. Evalueringsformen vil være avhengig av seminarets innhold.

FORDYPNING

Omfang: 4 vekttall

Studentene skal velge ett fordypningskurs innenfor de økonomiske og administrative fagområdene som er beskrevet i forbindelse med det andre studieåret. Fordypningen tilsvarer et arbeidsomfang på 4 vekttall. Det blir tilbudt følgende fordypninger:

- Bedriftsøkonomi (BØK)
- Organisasjon og ledelse (OL)
- Senterledelse og sentrumsproblematikk (SSP)
- Markedsføringsledelse (MFL)
- Materialadministrasjon og innkjøp (MI)
- Internasjonalisering (IN)
- Informasjonssystemer (IS)
- Samfunnsøkonomisk planlegging (SØ)

Mål, innhold, studieform og evaluering er beskrevet i forbindelse med det 2. studieåret.

Ny adresse fra 1. august 1994:

Johan Drengsruds vei 52
1370 Asker

KOMPETANSESENTERET
VAREHANDELENS HØYSKOLE
Munins vei 1c, Postboks 183, 1349 Rykkinn.
Telefon: 67 13 18 90. Telefax: 67 13 19 94.

Falch Hurtigtrykk, Oslo